

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

- Klagesak nr.:** 17/2015
- Klager:** [REDACTED]
- Klagers prosessfullmektig:** Advokat John Tuflått
- Klagen gjelder:** Krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning
- Beslutningsdato:** 13. juni 2016
- I behandlingen har deltatt:** Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Claus Brynildsen
Trond Jørgensen
- Konklusjon:** Saken hjemvises til Statens pensjonskasse for ny behandling og innhenting av ny spesialisterklæring i henhold til det særskilte mandat. Saksomkostninger i anledning klagen dekkes i sin helhet.

1. Sammendrag av saksgangen

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, er født ██████████. Skadelidte fullførte ikke videregående opplæring. I årene fra ██████████ til ██████████ var skadelidte arbeidsledig i perioder. Han skal ha jobbet som ██████████ i ██████████ fra januar ██████████ til januar ██████████. Fra november ██████████ til mars ██████████ jobbet han som ██████████ på ██████████. Deretter hadde han et vikariat som ██████████ på ██████████, før han i november ██████████ startet som ██████████ på ██████████. Denne stillingen hadde han frem til august ██████████.

Han tjenestegjorde på ██████████ i tre omganger på i alt 17 måneder i perioden ██████████ til ██████████. Han tjenestegjorde som menig kokk. Skadelidte skal selv ha forklart at han var utsatt for flere alvorlige påkjenninger under tjenesten.

Skadelidte var gift fra ██████████ til ██████████. Skadelidte skal selv ha forklart at han var skyld i at ekteskapet ikke fungerte. I ██████████ møtte skadelidte en ny kvinne.

I etterkant av tjenesten jobbet skadelidte som ██████████ i ██████████ fra desember ██████████ til desember ██████████. Fra juni ██████████ til juni ██████████ jobbet han som ██████████ ved ██████████. I ██████████ søkte skadelidte om økonomisk hjelp, fordi han var uten arbeid. I den forbindelse ble det fanget opp at han var deprimert, og han ble henvist til behandling hos psykolog. Tjenesten ble trukket frem som tema på denne tiden, og skadelidte skal ha gitt uttrykk for å ha opplevd svært vanskelige situasjoner i tjenesten.

Statens pensjonskasse (SPK) har i anledning saken innhentet en spesialisterklæring fra spesialist i psykiatri Lars Weisæth. Weisæth konkluderer i sin erklæring med at skadelidte har diagnosene F 61.0 Blandet, uspesifisert personlighetsforstyrrelse, F 41.2 Blandet angstlidelse og depressiv lidelse, F 10 Psykiske lidelser og adferdsforstyrrelser som skyldes bruk av alkohol. I henhold til Weisæth inngår det flere posttraumatiske stresssymptomer i skadelidtes psykiske lidelser, men han finner ikke grunnlag for å stille diagnosen F 43.1 Posttraumatisk stresslidelse. Weisæth konkluderer med at det ikke er årsakssammenheng mellom skadelidtes psykiske lidelser og tjenesten på ██████████. Weisæth anslår skadebetinget medisinsk invaliditet til 5 %.

I forbindelse med NAVs behandling av skadelidtes krav om menerstatning ved yrkesskade, ble det i 2013 innhente en spesialisterklæring fra spesialist i psykiatri Leif Roar Falkum. Falkum konkluderer med at skadelidte har diagnosen PTSD, og at det er årsakssammenheng mellom skadelidtes psykiske plager og FN-tjenesten. Falkum angir en medisinsk invaliditet på 45 %. Falkum mener videre at det er årsakssammenheng mellom skadelidtes arbeidsuførhet og tjenesten.

SPK har i vedtak av 15. oktober 2014 avslått skadelidtes krav om kompensasjon etter forskriften del I (35 G) og del II (65 G), med den begrunnelse at det ikke er årsakssammenheng mellom skadelidtes helseplager og FN-tjenesten. SPK anser videre at det heller ikke er grunnlag for å innvilge skadelidte billighetserstatning.

Advokat Tuflått har på vegne av skadelidte påklaget vedtaket i brev av 9. desember 2014. SPK har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak, og saken er sendt frem for klagebehandling.

Skadelidtes og hans advokat møtte for Klagenemnda. En representant SPK var også tilstede.

2. Nemndas vurdering

Rett på ytelse etter kompensasjonsforskriften forutsetter at man er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon. Videre må den psykiske belastningsskaden ha medført varig ervervsmessig uførhet, jf. forskriften § 3 første ledd.

Kravene til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det er skadelidte som har bevisbyrden for at han er påført en varig psykisk belastningsskade etter tjenesten, og at denne har medført at han er varig ervervsmessig ufør.

Kravet til årsakssammenheng er ikke oppfylt dersom det foreligger andre selvstendige årsaker til uførhet. I den sammenheng presiseres det at det etter gjeldende erstatningsrett ikke er grunnlag for forholdsmessig oppdeling av erstatningskravet.

Ut ifra den foreliggende dokumentasjonen i saken, fremstår det for nemnda som at skadelidte i dag har psykiske plager. Spørsmålet i saken er hvorvidt det er sannsynliggjort at skadelidtes psykiske plager skyldes tjenesten, og igjen om dette har medført at han er ervervsmessig ufør.

Det er et krav etter forskriften § 3 andre ledd at det skal foreligge en spesialisterklæring utarbeidet etter mandat fra Forsvarsdepartementet. Det er i tråd med dette innhentet en spesialisterklæring fra spesialist i psykiatri Lars Weisæth. Weisæth konkluderer i sin erklæring med at skadelidte har en rekke diagnoser, jf. over, men konkluderer med at det ikke årsakssammenheng mellom skadelidtes psykiske plager og tjenesten på [REDACTED]. SPK har i sitt vedtak bygget på spesialisterklæringen til Weisæth.

I klagen fra advokat Tuflått på vegne av skadelidte er det blant annet anført at Weisæth sin erklæring ikke kan legges til grunn i saker under den særskilte kompensasjonsordningen. Bakgrunnen for dette er ifølge klagen at Weisæth er kontroversiell og ikke lenger benyttes av SPK for utarbeidelse spesialisterklæringer i disse sakene. Det anføres at det ville innebære en urimelig forskjellsbehandling av skadelidte dersom hans sak skal vurderes ut ifra erklæringen til Weisæth. Klager anfører ikke at Weisæth er inhabil. På direkte spørsmål fra nemnda under behandlingen av klagen, ble dette gjentatt fra skadelidtes advokat. Det påberopes således ikke inhabilitet, men derimot at man må se bort fra erklæringen som følge av at Weisæth oppleves som kontroversiell og ikke lenger benyttes av SPK.

SPK har i oversendelsesbrevet til klagenemnda vist til at det etter SPKs syn ikke var avgjørende grunner til ikke å benytte Weisæth til å utarbeide spesialisterklæring i saken. SPK viser til at skadelidte i forbindelse med undersøkelsen ble informert om Weisæths relasjon til Forsvaret. Skadelidte var på dette tidspunkt ikke representert ved advokat. Etter SPKs syn er det ikke vesentlig kritikk å reise mot Weisæths sakkyndige arbeid i saken.

Spørsmålet for nemnda blir etter dette om nemnda kan legge Weisæths erklæring til grunn for vurderingen av om skadelidte oppfyller vilkårene for kompensasjon etter forskriften. Dersom nemnda finner ikke å kunne bygge på Weisæths erklæring, blir det videre et spørsmål om saken er tilstrekkelig opplyst for likevel å kunne treffe en avgjørelse i saken.

Slik nemnda ser på saken, kan spesialisterklæringen til Weisæth ikke legges til grunn ved vurderingen av årsaken til skadelidtes psykiske lidelser. Nemnda viser i denne forbindelse til at skadelidte ikke var representert ved advokat da SPK forslø Weisæth som spesialist. Allerede på dette tidspunktet ble Weisæth oppfattet som kontroversiell. At skadelidte ble informert om Weisæths tilknytning til Forsvaret under undersøkelsen hos Weisæth, kan etter nemndas syn ikke tillegges vesentlig vekt. For nemnda er det videre av betydning at SPK ikke lenger benytter Weisæth som spesialist.

Det vises for øvrig til uttalelsen fra Sivilombudsmannen i sak 2013/293 for så vidt gjelder bruk av sakkyndige med tilknytning til Forsvaret. En rekke av de hensyn som der trekkes frem, synes også relevante for aktuelle sak og danner grunnlag for å anvende erklæringer fra sakkyndige med ansettelsesforhold i Forsvarets kontor for stressmestring og psykiatri med særlig varsomhet. I særdeleshet gjelder dette i saker hvor skadelidte ikke har vært representert ved advokat og hvor SPK ikke lenger benytter aktuelle sakkyndige.

I tillegg til Weisæths spesialisterklæring, foreligger det en spesialisterklæring innhentet av NAV i 2013 fra Leif Roar Falkum i forbindelse med krav om menerstatning ved yrkesskade. Falkum konkluderer med at skadelidte har diagnosen PTSD og at det er årsakssammenheng mellom skadelidtes psykiske plager og tjenesten i [REDACTED].

Nemnda finner heller ikke grunnlag for å kunne bygge på Falkums spesialisterklæring i vurderingen av årsaken til skadelidtes psykiske lidelser. Erklæringen er ikke utarbeidet etter det særskilte mandat for spesialisterklæringer i forbindelse med ordningen og fremstår ikke tilstrekkelig grundig til å avgjøre saken. Nemnda viser bl.a. til at Falkum i sin erklæring utelukkende synes å basere seg på skadelidtes egen vurdering og forklaring på årsaken til sine psykiske lidelser. Etter nemndas syn er dette ikke underbygget i den foreliggende dokumentasjonen, og spesialisterklæringen har dermed mindre bevismessig vekt.

Med bakgrunn i det overnevnte og den foreliggende dokumentasjonen, er det ikke tilstrekkelig sannsynliggjort at skadelidte er påført en psykisk belastningsskade som følge av tjenesten i [REDACTED]. Etter nemnda syn foreligger det uklarerhet rundt de konkrete hendelsene skadelidte hevder å ha opplevd under tjenesten. Nemnda viser i denne forbindelse til at skadelidte har forklart seg ulikt til Falkum og til Weisæth når det gjelder belastende hendelser han hevder å ha opplevd under tjenesten.

Slik saken er opplyst for nemnda, er det ikke grunnlag for å tilkjenne skadelidte kompensasjon etter forskriften. Nemnda er imidlertid av den oppfatning at årsaken til skadelidtes psykiske lidelser ikke er tilstrekkelig belyst i den foreliggende dokumentasjonen. Bakgrunnen for dette er at spesialisterklæringen til Weisæth, etter nemndas syn, ikke kan legges til grunn for vurderingen av årsaken til skadelidtes psykiske lidelser. Videre foreligger det informasjon i den foreliggende dokumentasjonen kan indikere at skadelidtes psykiske lidelser helt eller for en del *kan* settes i sammenheng med tjenesten i [REDACTED]. Nemnda viser i denne forbindelse til at det fremgår av kopi av journal fra Jessheim DPS at skadelidte allerede i 2003 knytter tjenesten i [REDACTED] til hans psykiske plager. Nemnda er som følge av dette av den oppfatning at saken ikke er tilstrekkelig opplyst, og at de bør innhentes en ny sakkyndig vurdering i henhold til det særskilte mandat.

Saken hjemvises etter dette til ny behandling i SPK. Det skal i den forbindelse innhentes en ny spesialisterklæring etter det særskilte mandat for ordningen.

For klageomgangen er det fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand stort kr. 41.215,- inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 16 timer og 75 minutter. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 11, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Kravet er høyt, men nemnda finner etter en konkret vurdering å dekke det i sin helhet.

3. Konklusjon

Saken hjemvises til SPK for ny behandling og innhenting av ny spesialisterklæring i henhold til det særskilte mandat.

Vedrørende saksomkostninger for klageomgangen skal SPK utbetale kr. 41.215,- inkl. mva.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 19. juli 2016

Anne Stine Eger Mollestad
Leder av klagenemnda